

**ŪKININKŲ, KURIEMS TAIKOMA KOMPENSACINIO PVM TARIFO SCHEMA, PARDUODAMOS
ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJOS IR PASLAUGŲ APMOKESTINIMAS PRIDĖTINĖS VERTĖS
MOKESČIU**

Turinys

1. Kokie žemės ūkio produkcijos gamintojai (paslaugų teikėjai) gali būti registruojami ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?	1
2. Kokia tvarka įregistruojama ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?	3
3. Kodėl naudinga įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?	4
4. Už kokią žemės ūkio produkciją ir žemės ūkio paslaugas gali būti mokamas kompensacinis PVM priedas?	5
5. Kokiais atvejais ūkininkai, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, turi teisę gauti kompensacinį PVM priedą?	5
6. Kokios yra ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, prievolės?	5
7. Kokiais atvejais ūkininkai, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, praranda teisę gauti kompensacinį PVM priedą?	5
8. Kokiais dokumentais įforminamas ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, žemės ūkio produkcijos ir paslaugų pardavimas?	7
9. Kokios prievolės atsiranda Lietuvos žemės ūkio produkcijos ir paslaugų pirkėjams, superkantiems žemės ūkio produkciją ir gaunantiems paslaugas iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?	8

1. Kokie žemės ūkio produkcijos gamintojai (paslaugų teikėjai) gali būti registruojami ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?

Ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, gali būti registruojamas žemės ūkio produkciją gaminantis ir žemės ūkio paslaugas teikiantis asmuo, kuris atitinka visus šiuos reikalavimus:

1) turi dokumentus, patvirtinančius žemės suteikimą asmeniniam ūkiui* arba yra įregistravęs ūkininko ūkį Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo nustatyta tvarka** ir asmeniniam ūkiui suteiktas žemės plotas arba registruotas ūkininko ūkio žemės plotas nėra didesnis kaip 20 ha (įskaitant asmens nuosavybės teise turimus arba naudojamus nuomos (panaudos) sutarties pagrindu žemės plotus ir neįskaitant ūkininko / jo partnerių vardu kitam asmeniui išnuomotą žemės plotą).

* Asmuo, kuris nėra įregistravęs ūkininko ūkio, tačiau esantis žemės savininkas, turi turėti žemės nuosavybę įrodančius dokumentus (pvz., žemės pirkimo-pardavimo sutartį, apylinkės tarybos sprendimą dėl žemės nuosavybės teisių atkūrimo), neturint nuosavybę įrodančių dokumentų - žemę naudojant kitais pagrindais (pvz., nuomos, panaudos) - turi turėti naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančius dokumentus (pvz., žemės nuomos sutartį, kuri turi būti rašytinė ir įregistruota Nekilnojamojo turto registre, Nacionalinės žemės tarnybos teritorinio skyriaus pažymą apie žemės suteikimą asmeniniam naudojimui ir jos naudojimą), o taip pat nuosavybės teise turimo ar kitais pagrindais naudojamo žemės sklypo planą arba schemą.

** Asmuo, įregistravęs ūkininko ūkį, turi turėti ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimą, ūkininko ir jo partnerių žemės nuosavybės arba kitais pagrindais (pvz., nuomos, panaudos)

naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančius dokumentus (pvz., žemės nuomos sutartį, kuri turi būti rašytinė ir įregistruota Nekilnojamojo turto registre (CK 547 str.)), nuosavybės teise turimo ar kitais pagrindais naudojamo žemės sklypo planą arba schemą.

1 pavyzdys

Asmuo, pageidaujantis įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, turi dokumentus dėl 3 ha žemės suteikimo asmeniniam ūkiui. Kadangi asmeniniam ūkiui suteiktos žemės plotas neviršija 20 ha, laikoma, kad asmuo atitinka vieną iš reikalavimų, keliamų asmenims pageidaujantiems įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema.

2 pavyzdys

Asmuo, pageidaujantis įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, turi ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimą ir žemės nuosavybės dokumentus, kuriuose nurodyta, kad šiam asmeniui nuosavybės teise priklauso 23 ha žemės plotas.

Ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, gali būti įregistruoti asmenys, kurie yra įregistravę ūkininko ūkį, o registruotas žemės plotas nėra didesnis kaip 20 ha. Pateiktu atveju ūkininko turimas žemės plotas sudaro 23 ha, t. y. viršija 20 ha. Todėl asmuo negali būti įregistruotas ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema.

2) pinigais ar bet kokia kita forma gauto (gautino) atlygio (toliau - atlygis) per paskutiniuosius 12 mėnesių už vykdant ekonominę veiklą Lietuvoje patiektas prekes ir suteiktas paslaugas suma nėra didesnė kaip 45 000 eurų.

3 pavyzdys

Asmuo, neįregistravęs ūkininko ūkio, tačiau besiverčiantis žemės ūkio produkcijos gamyba ir turintis dokumentus apie žemės suteikimą asmeniniam ūkiui (suteiktas žemės plotas asmeniniam ūkiui - 3 ha), nori įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema.

Ūkininko per paskutiniuosius 12 mėnesių už parduotas daržoves gautas atlygis sudarė 15 000 eurų, pagal autorinę sutartį už straipsnių sukūrimą - 6 000 eurų. Be to, ūkininkas per minėtą laikotarpį pardavė jam nuosavybės teise priklausantį butą už 40 000 eurų. Šio asmens atlygio už vykdant jo ekonominę veiklą Lietuvoje patiektas prekes ir suteiktas paslaugas bendra suma, į kurią atsižvelgiama registruojant ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema yra 21 000 eurų (15 000 + 6 000), nes atlygis, gautas už parduotą butą (40 000 eurų) yra atsitiktinio pobūdžio ir nėra laikomos iš ekonominės veiklos gautu atlygiu ir jis, skaičiuojant minėtąją ribą, neįtraukiamas.

Minėtas asmuo, kurio bendras atlygis už jo vykdomą ekonominę veiklą per 12 paskutiniųjų mėnesių buvo 21 000 eurų, t. y. neviršijo 45 000 eurų sumos, o registruotas žemės plotas yra mažesnis nei 20 ha, gali būti įregistruotas ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema.

Asmuo, kuris Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo nustatyta tvarka yra įregistravęs ūkininko ūkį, ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, gali būti registruojamas tik tokiu atveju, jeigu jo ir visų jo ūkio partnerių (ūkininko sutuoktinio, pilnamečių šeimos narių ar kitų fizinių asmenų, kurie kartu su ūkininku verčiasi žemės ūkio veikla pagal sudarytą jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį), atlygis paskutiniuosius 12 mėnesių už vykdant ekonominę veiklą Lietuvoje patiektas prekes ir suteiktas paslaugas yra mažesnis kaip 45 000 eurų.

4 pavyzdys

Asmuo, įregistravęs 16 ha ūkininko ūkį, kuriame yra 2 partneriai (sutuoktinė ir pilnametis sūnus), nori įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema. Šio asmens bendras atlygis už jo Lietuvoje vykdomą ekonominę veiklą per 12

paskutiniųjų mėnesių buvo 16 000 eurų, t. y. neviršijo 45 000 eurų. Tačiau šio ūkininko 2 partnerių bendras atlygis, gautas iš ekonominės veiklos per 12 paskutiniųjų mėnesių, sudaro 35 000 eurų. Šiuo atveju ūkininko ir jo ūkio partnerių atlygio per paskutinius 12 mėnesių už vykdant Lietuvoje ekonominę veiklą bendra suma kartu yra didesnė kaip 45 000 eurų (sudaro 51 000 eurų). Todėl minėtas ūkininkas, nors jo turimas žemės plotas ir yra mažesnis kaip 20 ha, negali būti įregistruotas ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema.

Ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, negali būti registruojamas ūkininkas, jeigu bent vienas jo partneris (ūkininko sutuoktinis, pilnamečiai šeimos nariai ar kiti fiziniai asmenys, kurie kartu su ūkininku verčiasi žemės ūkio veikla pagal sudarytą jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį) yra įregistruotas PVM mokėtoju.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad pagal PVM įstatymo 71-1 straipsnio nuostatas, prievolė įsiregistruoti PVM mokėtoju fiziniams asmenims (tarp jų ūkininkams ir ūkininko ūkio partneriams), vykdantiems ekonominę veiklą, gali atsirasti ir dėl prekių įsigijimo iš Europos Sąjungos (toliau - ES) valstybių narių PVM mokėtojų ar kitų pardavėjų, kurie pagal savo valstybės teisės aktus privalėjo įsiregistruoti savo valstybėje PVM mokėtojais. PVM mokėtojais privalo užsiregistruoti tokie ekonominę veiklą vykdantys fiziniai asmenys, kurie iš ES valstybių narių įsigyja prekes ir visų įsigytų prekių (išskyrus naujas transporto priemones ar akcizais apmokestinamas prekes) vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino ES valstybėje narėje, iš kurios prekės buvo atgabentos) einamaisiais kalendoriniais metais yra didesnė kaip 14 000 eurų (jeigu minėtų fizinių asmenų praėjusiais kalendoriniais metais iš ES valstybių narių Lietuvoje įsigytų prekių vertė (išskyrus naujas transporto priemones ar akcizais apmokestinamos prekes) nebuvo didesnė kaip 14 000 eurų ir jie einamaisiais metais nenumato šios ribos viršyti, tai šie asmenys PVM mokėtojais gali užsiregistruoti savanoriškai).

5 pavyzdys

Asmuo, įregistravęs 13 ha ūkininko ūkį, kuriame yra vienas partneris (sutuoktinė), nori įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema. Šio asmens vykdomos ekonominės veiklos bendras atlygis per 12 paskutiniųjų mėnesių buvo 10 000 eurų, t. y. neviršijo 45 000 eurų.

Ūkininko sutuoktinė turi verslo liudijimą, jos už vykdomą ekonominę veiklą per 12 paskutiniųjų mėnesių gautas atlygis buvo 10 000 eurų. Šiuo atveju ūkininko ir jo partnerio iš ekonominės veiklos gautas atlygis per 12 paskutiniųjų mėnesių neviršijo 45 000 eurų. Tačiau ūkininko partnerė - žmona praėjusiais metais iš ES valstybės narės įmonės A, PVM mokėtojos, už 15 000 eurų įsigijo sėklų ir dėl to pagal PVM įstatymo 71-1 straipsnio nuostatas tapo privaloma PVM mokėtoja. Šiuo atveju minėtas ūkininkas, nors jo turimas žemės plotas yra mažesnis nei 20 ha, ir jo bei jo sutuoktinės bendras atlygis per 12 paskutiniųjų mėnesių neviršijo 45 000 eurų, negali būti registruotas ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema.

2. Kokia tvarka įregistruojama ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?

Fizinių asmenų įregistravimo ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema / išregistravimo iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema, taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. VA-26 (toliau - Taisyklės).

Asmuo, norintis įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, elektroniniu būdu per Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų sritį (toliau - Mano VMI) turi pateikti Prašymą įregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema (toliau - Prašymas įregistruoti). Fizinis asmuo, kuris nesinaudoja Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau - VMI) elektroninėmis paslaugomis, Prašymą įregistruoti pateikia atvykęs į VMI padalinį.

Prašyme įregistruoti nurodoma:

- ūkininko ūkio arba asmeniniam ūkiui suteiktas registruotas žemės plotas hektarais (įskaitant nuosavybės teise turimą arba naudojamą nuomos (panaudos) sutarties pagrindu);

- fizinio asmens (jeigu prašymą teikia fizinis asmuo) ar bendra fizinio asmens ir jo ūkio partnerių (jeigu prašymą teikia fizinis asmuo, įregistravęs ūkininko ūkį) atlygio suma, už vykdant ekonominę veiklą, per 12 paskutiniųjų mėnesių šalies teritorijoje patiektas prekes ir / ar suteiktas paslaugas;

- fizinio asmens ar bendra fizinio asmens ir jo ūkininko ūkio partnerių per praėjusius kalendorinius metus iš kitų valstybių narių įsigytų prekių vertė;

- fizinio asmens ar bendra fizinio asmens ir jo ūkininko ūkio partnerių einamaisiais kalendoriniais metais iš kitų valstybių narių įsigytų prekių vertė.

Mokesčių administratorius, gavęs Prašymą įregistruoti, per 3 darbo dienas, skaičiuojant nuo kitos po Prašymo įregistruoti gavimo dienos, sutikrina jame nurodytus duomenis, pavyzdžiui, su Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų sąrašu, Ūkininkų ūkių registru, Gyventojų registru, Įregistruotų ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, sąrašu ir kita, ir, įsitikinęs, kad Prašyme įregistruoti nurodyti duomenys yra teisingi, o fizinis asmuo atitinka nustatytus reikalavimus, priima FR1124 formos Sprendimą įregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema / neregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema (toliau - Sprendimas FR1124).

Mokesčių administratorius, priėmęs Sprendimą FR1124 įregistruoti, suteikia ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, kodą ir per 1 darbo dieną nuo teigiamo Sprendimo FR1124 priėmimo, parengia Įregistravimo ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, pažymą (toliau - Įregistravimo pažyma) ir šią pažymą bei Sprendimą FR1124 per Mano VMI pateikia fiziniam asmeniui. Fiziniam asmeniui, kuris nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis, Įregistravimo pažyma bei Sprendimas FR1124 išsiunčiami paštu.

Jeigu mokesčių administratorius per 3 darbo dienas, išnagrinėjęs Prašymą įregistruoti, nustato, kad fizinio asmens Prašyme įregistruoti pateikta informacija neatitinka nustatytų reikalavimų, tai jis priima Sprendimą FR1124 neįregistruoti fizinio asmens ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, ir šį sprendimą per 1 darbo dieną nuo Sprendimo FR1124 priėmimo per Mano VMI pateikia fiziniam asmeniui. Fiziniam asmeniui, kuris nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis, Sprendimas FR1124 neįregistruoti fizinio asmens ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, išsiunčiamas paštu.

Jeigu mokesčių administratorius, per 3 darbo dienas išnagrinėjęs Prašymą įregistruoti, nustato, kad Prašyme pateikta informacija yra nepakankama ir / ar klaidinga, ir / ar netiksli, tai jis per Mano VMI informuoja fizinį asmenį, kad jo Prašymas įregistruoti nepriimtas. Fizinis asmuo, kuris nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis, apie tai, kad Prašymas įregistruoti nepriimtas, informuojamas paštu.

3. Kodėl naudinga įsiregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?

Asmenys, įsiregistravę ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, įgyja teisę už tiekiamą žemės ūkio produkciją ir (arba) teikiamas žemės ūkio paslaugas gauti 6 proc. kompensacinio dydžio priedą (kompensacinio priedo dydis apskaičiuojamas nuo pirkėjų (klientų) mokamo atlygio (išskyrus patį kompensacinį priedą) už ūkininkų tiekiamą žemės ūkio produkciją ir (arba) teikiamas žemės ūkio paslaugas). Gauto priedo ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, į biudžetą neturi mokėti, tačiau neturi teisės įsigytų prekių ir paslaugų pirkimo (importo) PVM traukti į PVM atskaitą.

Pavyzdys

Ūkininkas, įsiregistravęs ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, žemės ūkio bendrovei patiekė 10 tonų kviečių po 300 eurų už toną. Ūkininko gautinas atlygis (be kompensacinio priedo) yra 3 000 eurų (10 x 300), nuo kurio turi būti apskaičiuotas 6 proc., t. y. 180 eurų [(3000 x 6 proc.) / 100], kompensacinis PVM priedas. Tokiu atveju ūkininko gautas atlygis su kompensaciniu PVM priedu sudarys 3180 eurų.

Prekių ir paslaugų, susijusių su žemės ūkio produkcijos gamyba (trašų, degalų, elektros ir pan.), pirkimo PVM ūkininkas negali traukti į PVM atskaitą.

4. Už kokią žemės ūkio produkciją ir žemės ūkio paslaugas gali būti mokamas kompensacinis PVM priedas?

Ūkininkai kompensacinį 6 proc. PVM priedą gali gauti už:

1. žemės ūkio produkciją, - augalininkystės, daržininkystės, sodininkystės, gyvulininkystės produkciją, taip pat tvenkinių ir kitų vidaus vandenų žuvininkystės produktus;
2. žemės ūkio paslaugas:
 - lauko darbus, javų ir žolės pjovimą, kūlimą, ryšulių formavimą, rinkimą, derliaus nuėmimą, sėjimą ir sodinimą;
 - žemės ūkio produktų pakavimą ir ruošimą pardavimui, pavyzdžiui, džiovinimą, valymą, smulkinimą, dezinfekavimą ir silosavimą;
 - žemės ūkio produktų sandėliavimą;
 - gyvulių priežiūrą, veisimą ir šėrimą;
 - įrengimų, įprastai naudojamų žemės ūkio veikloje, nuomą žemės ūkio tikslams;
 - piktžolių ir kenkėjų naikinimą, augalų ir dirvos barstymą ir purškimą;
 - drėkinimo ir nusausinimo įrangos eksploatavimą.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad miškininkystės paslaugos (pvz., miško auginimas, ruošą ir pan.) nepriskiriamos žemės ūkio paslaugoms.

5. Kokiais atvejais ūkininkai, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, turi teisę gauti kompensacinį PVM priedą?

Ūkininkai, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, kompensacinį 6 proc. PVM priedą gali gauti, kai:

1. žemės ūkio produkciją ir paslaugas tiekia (teikia) Lietuvos, kitų ES valstybių narių ir trečiųjų valstybių (Norvegijos, Šveicarijos ir pan.) apmokestinamiesiems asmenims, vykdančioms bet kokio pobūdžio ekonominę veiklą (PVM mokėtojams, ne PVM mokėtojams, fiziniams asmenims, vykdančioms ekonominę veiklą), kurie nėra ūkininkai, kuriems Lietuvos Respublikoje taikoma kompensacinio PVM tarifo schema;
2. žemės ūkio produkciją tiekia į kitą ES valstybę narę PVM mokėtojais įregistruotiems juridiniams asmenims, kurie nėra apmokestinamieji asmenys (t. y. viešosioms, biudžetinėms įstaigoms ir pan.).

6. Kokios yra ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, prievolės?

Ūkininkai, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, savo patiektos žemės ūkio produkcijos ir suteiktų žemės ūkio paslaugų apskaitą turi tvarkyti pagal apskaitos taisykles, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. VA-15 „Dėl ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema, patiektos produkcijos ir / ar suteiktų paslaugų apskaitos“. Reikia pažymėti, kad patiektos žemės ūkio produkcijos ir / ar paslaugų apskaitą ūkininkai gali tvarkyti laisvos formos žurnaluose, kompiuterinėse laikmenose, kuriose turi būti nurodyti minėtu įsakymu patvirtintoje pavyzdinėje Ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema, patiektos žemės ūkio produkcijos ir / ar suteiktų paslaugų apskaitos formoje, kurią galima rasti [čia](#) nurodyti įrašai:

- patiektos žemės ūkio produkcijos ir / ar suteiktų paslaugų pavadinimas, kiekis, kaina (eurais) už mato vieneta, gautas ar numatomas gauti piniginis atlygis;
- pirkėjo pavadinimas;
- apskaitos dokumento, kuriuo įformintas šis pardavimas, išdavimo data.

7. Kokiais atvejais ūkininkai, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, praranda teisę gauti kompensacinį PVM priedą?

Ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, praranda teisę gauti kompensacinį 6 proc. priedą, jeigu jam atsiranda nors viena iš tokių aplinkybių:

1. pinigais ar bet kokia kita forma gautas (gautinas) atlygis per paskutinius 12 mėnesių už Lietuvoje vykdančią ekonominę veiklą parduotas prekes ir suteiktas paslaugas yra didesnis kaip 45 000 eurų;
2. ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, ir visų jo ūkio partnerių (ūkininko sutuoktinio, pilnamečių šeimos narių ar kiti fizinių asmenų, kurie kartu su

ūkininku verčiasi žemės ūkio veikla pagal sudarytą jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį) atlygis per paskutiniuosius 12 mėnesių už Lietuvoje vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir suteiktas paslaugas yra didesnis už 45 000 eurų;

3. ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, ar nors vieno iš jo partnerių (ūkininko sutuoktinio, pilnamečių šeimos narių ar kitų fizinių asmenų, kurie kartu su ūkininku verčiasi žemės ūkio veikla pagal sudarytą jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį) iš ES valstybių narių visų įsigytų prekių (išskyrus naujas transporto priemones ar akcizais apmokestinamas prekes) vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino ES valstybėje narėje, iš kurios prekės buvo atgabentos) praėjusiais ar einamaisiais kalendoriniais metais viršijo 14 000 eurų;

4. bent vienas ūkininko partneris (sutuoktinis, pilnamečiai šeimos nariai ar kiti fiziniai asmenys, kurie kartu su ūkininku verčiasi žemės ūkio veikla pagal sudarytą jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį yra įregistruotas PVM mokėtoju;

5. registruotas ūkininko ūkio žemės plotas (nuosavybės teise turimas arba naudojamas nuomos (panaudos) sutarties pagrindu) arba suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas (kurį sudaro žemės ūkio, miškų ūkio, konservacinės ir kitos paskirties žemė) yra didesnis kaip 20 ha.

Ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, turi nuolat stebėti savo veiklą ir nustatęs, kad bent viena iš aukščiau nurodytų aplinkybių bus įvykdyta, turi per Mano VMI (jei nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis, atvykus į VMI padalinį) pateikti Prašymą išregistruoti iš ūkininkų, kuriam taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema. Prašyme išregistruoti iš ūkininkų, kuriam taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema, turi nurodyti išregistravimo priežastis, kurios gali būti:

- fizinio asmens ar fizinio asmens ir jo įsteigto ūkininko ūkio partnerių bendra atlygio per paskutiniuosius 12 mėnesių už, vykdant ekonominę veiklą, šalies teritorijoje patiektas prekes ir suteiktas paslaugas suma viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą;

- fizinio asmens ar fizinio asmens ir jo įsteigto ūkininko ūkio partnerių bendra iš kitų valstybių narių per praėjusius kalendorinius metus įsigytų prekių vertė viršijo PVM įstatymo 71-1 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą ribą;

- fizinio asmens ar fizinio asmens ir jo įsteigto ūkininko ūkio partnerių bendra iš kitų valstybių narių per einamuosius kalendorinius metus įsigytų prekių vertė viršijo PVM įstatymo 71-1 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą ribą;

- fizinis asmuo ar nors vienas ūkininko ūkio partneris (įskaitant ir fizinį asmenį, įsteigusį ūkininko ūkį) įsiregistravo PVM mokėtoju;

- registruotas ūkininko ūkio ar suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas viršija 20 ha nustatytą plotą;

- kitos priežastys.

Mokesčių administratorius, gavęs Prašymą išregistruoti, per 3 darbo dienas, skaičiuojant nuo kitos po Prašymo išregistruoti gavimo dienos, parengia FR1123 formos Sprendimą ir šį Sprendimą per Mano VMI (jei fizinis asmuo nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis - paštu) pateikia fiziniam asmeniui.

Mokesčių administratorius, nustatęs, kad ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, neatitinka jam keliamų reikalavimų, tokį fizinį asmenį per 3 darbo dienas, skaičiuojant nuo kitos po mokesčių administratoriaus atlikto tyrimo įforminimo dienos, per Mano VMI (jei fizinis asmuo nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis - paštu) informuoja apie ketinimą išregistruoti mokesčių administratoriaus iniciatyva, nurodo išregistravimo priežastis ir datą, iki kurios galima pateikti papildomą informaciją bei dokumentus.

Jei ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, nesutinka su mokesčių administratoriaus nurodytomis išregistravimo priežastimis, tai jis per Mano VMI (jei nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis - atvykus į VMI padalinį) informuoja apie tai mokesčių administratorių ir pateikia papildomus dokumentus ir / ar argumentus.

Jeigu ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, sutinka su mokesčių administratoriaus nurodytomis išregistravimo priežastimis, tai jis apie tai per Mano VMI (jei nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis - atvykus į VMI padalinį) informuoja mokesčių administratorių.

Jei Mokesčių administratorius per 3 darbo dienas (skaičiuojant nuo kitos darbo dienos nuo pranešime nurodytos datos, iki kurios galima pateikti papildomą informaciją bei dokumentus)

negauna informacijos ir papildomų dokumentų, patvirtinančių, kad fizinis asmuo atitinka nustatytus reikalavimus, priima FR1123 formos Sprendimą išregistruoti mokesčių administratoriaus iniciatyva ir šį Sprendimą per Mano VMI (jei fizinis asmuo nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis - paštu) pateikia fiziniam asmeniui.

Jei mokesčių administratorius gauna papildomus dokumentus ir / ar argumentus, tačiau nustato, kad tai neįrodo fizinio asmens atitikimo reikalavimams, kurie keliami ūkininkui, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, per 3 darbo dienas, skaičiuojant nuo kitos po papildomų dokumentų gavimo dienos, priima FR1123 formos Sprendimą dėl išregistravimo mokesčių administratoriaus iniciatyva ir šį Sprendimą per Mano VMI (jei fizinis asmuo nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis - paštu) pateikia fiziniam asmeniui.

Jeigu pateikti dokumentai ir / ar argumentai įrodo, kad ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, atitinka reikalavimus, kurie keliami ūkininkui, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, tai mokesčių administratorius per 3 darbo dienas, skaičiuojant nuo kitos po papildomų dokumentų gavimo dienos per Mano VMI (jei fizinis asmuo nesinaudoja VMI elektroninėmis paslaugomis - paštu) informuoja fizinį asmenį, kad jis nebus išregistruotas iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, mokesčių administratoriaus iniciatyva.

Ūkininkui, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, mirus ar Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažinus jį mirusiu, mokesčių administratorius, vadovaudamasis Gyventojų registro duomenimis, tokius asmenis išregistruoja per 5 darbo dienas nuo tokių duomenų gavimo dienos. Fizinis asmuo, tęsiantis veiklą, ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, įregistruojamas Taisyklių nustatyta tvarka.

8. Kokiais dokumentais įforminamas ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, žemės ūkio produkcijos ir paslaugų pardavimas?

Ūkininko, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, žemės ūkio produkcijos tiekimas turi būti įforminamas:

- PVM sąskaitas faktūra, kai žemės ūkio produkcijos pirkėjas yra Lietuvoje registruotas PVM mokėtojas;

- laisvos formos dokumentu, turinčiu Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatyme (toliau - FAĮ) nustatytą privalomą apskaitos dokumentų informaciją, kai:

1. žemės ūkio produkcijos pirkėjas yra:

- 1.1. Lietuvos apmokestinamasis asmuo, ne PVM mokėtojas;

- 1.2. kitos ES valstybės narės arba trečiosios valstybės (pvz., Norvegijos) apmokestinamasis asmuo (PVM mokėtojas ar ne PVM mokėtojas);

- 1.3. kitos ES valstybės narės PVM mokėtoju įregistruotas juridinis asmuo, kuris nėra apmokestinamasis asmuo;

2. žemės ūkio paslaugas įsigyja:

- 2.1. Lietuvos Respublikos PVM mokėtojas, Lietuvos apmokestinamasis asmuo, ne PVM mokėtojas;

- 2.2. kitos ES valstybės narės ar trečiosios valstybės apmokestinamasis asmuo (PVM mokėtojas ir ne PVM mokėtojas);

- 2.3. ES valstybės narės PVM mokėtoju įregistruotas juridinis asmuo, kuris nėra apmokestinamasis asmuo.

Kai žemės ūkio produkciją ir paslaugas įsigyja Lietuvos Respublikos PVM mokėtojas, tai žemės ūkio produkcijos PVM sąskaitą faktūrą ir žemės ūkio paslaugų laisvos formos dokumentą turi išrašyti pirkėjas, PVM mokėtojas.

Kai žemės ūkio paslaugas įsigyja Lietuvos apmokestinamasis asmuo, ne PVM mokėtojas, kitos ES valstybės narės ar trečiosios valstybės apmokestinamasis asmuo (PVM mokėtojas ir ne PVM mokėtojas), ES valstybės narės PVM mokėtoju įregistruotas juridinis asmuo, kuris nėra apmokestinamasis asmuo, laisvos formos dokumentą turi išrašyti ūkininkas.

Svarbu įsidėmėti! Kompensacinio priedo dydis (tarifas ir suma) privalo būti nurodytas apskaitos dokumentuose, kuriais įforminamas žemės ūkio produkcijos tiekimas ir (arba) paslaugų teikimas.

9. Kokios prievolės atsiranda Lietuvos žemės ūkio produkcijos ir paslaugų pirkėjams, superkantams žemės ūkio produkciją ir gaunantiems paslaugas iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?

Lietuvos žemės ūkio produkcijos ir paslaugų pirkėjams, superkantams žemės ūkio produkciją ir gaunantiems paslaugas iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, gali atsirasti prievolė pateikti mokesčių administratoriui Žemės ūkio produkcijos ir / ar paslaugų pirkimo iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema, ataskaitos FR0617K formą patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. kovo 1 d. [įsakymu VA-29](#).

FR0617K formą privalo pateikti:

1) apmokestinamieji asmenys (juridiniai ir fiziniai asmenys, vykdančys ekonominę veiklą), neįsiregistravę Lietuvos Respublikoje PVM mokėtojais, šalies teritorijoje įsigiję žemės ūkio produkcijos ir / ar paslaugų iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema;

2) apmokestinamieji asmenys (juridiniai ir fiziniai asmenys, vykdančys ekonominę veiklą), įsiregistravę Lietuvos Respublikoje PVM mokėtojais, šalies teritorijoje įsigiję žemės ūkio produkcijos ir / ar paslaugų iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema. Šiems asmenims nuo 2017 m. sausio 1 d. neprivalo teikti FR0617K formos, jeigu jie Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau - VMI) teikia PVM sąskaitų faktūrų registru duomenis pagal Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registru duomenų tvarkymo ir pateikimo taisyklės, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 21 d. [įsakymu Nr. VA-55](#) „Dėl Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registru duomenų tvarkymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“.

FR0617K formos teikiamos per Valstybinės mokesčių inspekcijos elektroninio deklaratavimo sistemą (EDS) (<https://deklaravimas.vmi.lt>).

Minėti asmenys šias formas privalo pateikti iki kito mėnesio 25 dienos.

Svarbu įsidėmėti! PVM mokėtojas iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, įsigytos žemės ūkio produkcijos ir gautų žemės ūkio paslaugų apskaitos dokumentuose nurodytą kompensacinio priedo sumą nustatyta tvarka turi teisę įtraukti į PVM atskaitą.

PVM mokėtojas - žemės ūkio produkcijos ir žemės ūkio paslaugų pirkėjas turi įsitikinti, ar asmuo, iš kurio perkama žemės ūkio produkcija ar įsigyjamos paslaugos, yra įregistruotas ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema. Jeigu pirkėjas, PVM mokėtojas, to nepadaro ir apskaičiuoja kompensacinį priedą už žemės ūkio produkciją (suteiktas paslaugas), patiektą (suteiktas) asmens, kuris sandorio metu nėra įregistruotas ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, ir šį neteisėtai apskaičiuotą kompensacinį PVM priedą įtraukia į PVM atskaitą, tai jis turi patikslinti PVM atskaitą. Kompensacinio PVM priedo sumą pirkėjas, PVM mokėtojas, gali išieškoti iš pardavėjo civiline tvarka.

Tuo atveju, kai žemės ūkio produkcijos ir žemės ūkio paslaugų pirkėjas, PVM mokėtojas, neturi galimybių žinoti, kad ūkininkas neatitinka teisės aktais jam nustatytų kriterijų (t. y., kai pardavėjas turi būti išsiregistravęs iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio tarifo schema, registro, tačiau jis nebuvo išregistruotas), apskaičiuoja kompensacinį priedą už žemės ūkio produkciją ir kompensacinio priedo sumą įtraukia į PVM atskaitą, tai pirkėjui, PVM mokėtojui, nėra prievolės grąžinti į biudžetą į PVM atskaitą įtrauktos kompensacinio priedo sumos. Žemės ūkio produkcijos pardavėjai, neteisėtai gavę kompensacinį PVM priedą, turi šią kompensacinio PVM priedo sumą sumokėti į biudžetą (įmokos kodu 3981).
